

Gedeeld-verdeeld verleden

Column van Fridus Steijlen

Nieuwsbrief Moluks Historisch Museum januari 2017

Er is weer een nieuw jaar begonnen en er zullen al de nodige voornemens zijn gesneuveld. Vanwege die korte levensduur heb ik het zelf niet zo op goede voornemens. Wel vraag ik me altijd af wat er in het nieuwe jaar komen gaat en wat dan het thema zou kunnen zijn. Soms wordt dat thema al snel duidelijk. Zo ook dit jaar. Of eigenlijk begon het al afgelopen jaar. Eind november bezocht ik in Hoogkerk de theatervoorstelling 'Hoe zat het ook al weer' van Samurau. Samurau maakt oral-history-theater waarin persoonlijke verhalen worden samengebracht. De gemene deler van die verhalen vertelt de gezamenlijke geschiedenis (zie ook [Nieuwsbrief oktober 2016](#)). Wat me het meest was bijgebleven, was de dialoog tussen Antis Marijanan en Ron Heyer, tussen een Molukker en een Indische Nederlander. Indische Nederlanders en Molukkers konden lang niet met elkaar opschieten. Binnen beide gemeenschappen werd voor elkaar gewaarschuwd. Molukkers waren vechtersbazen en Indische Nederlanders arrogant, waren de karikaturen waarmee men elkaar omschreef. Antis en Ron leerden elkaar in de hulpverlening kennen en toen ze elkaar hun eigen verhalen begonnen te vertellen, ontdekten ze dat Indische Nederlanders en Molukkers meer geschiedenis deelden dan ze dachten en dat er wel verschillen waren maar dat de koloniale en postkoloniale erfenis juist ook veel overeenkomsten had. De boodschap was duidelijk: kijk over de muren van je eigen groep en ontdek dat wat je dacht dat je verdeelde, iets was dat je misschien wel deelde.

2017 begint voor mij met hetzelfde thema. Op 15 januari mag ik een inleiding houden tijdens de eerste bijeenkomst van 'Zwart onder Oranje'. Dat is een serie cultuureducatieve activiteiten, bestaande uit lezingen en een expositie gewijd aan de diverse (etnisch culturele bevolkings) groepen die delen dat zij onder Nederlandse kolonisatie en/of slavernij hebben geleefd. Het gaat 'Zwart onder Oranje' niet alleen om geschiedenis. Integendeel, het gaat ook om het heden en actuele discussies zoals die over Zwarte Piet en over wat de positie was van die bevolkingsgroepen in Nederland. Waarom het drugsgebruik in de jaren zeventig en tachtig en waarom de gijzelingsacties, bijvoorbeeld. Stimulerend is dat 'Zwart onder Oranje' wordt georganiseerd door een samenwerkingsverband van Indo-Afrikaans Kontakt (IAK), Recreatie Oorlogsveteranen Suriname (ROS), Asanteman Association Netherlands (AAN) en de stichting Nusantara Amsterdam. Dat is een samenwerking tussen Surinamers, Molukkers, Indische Nederlanders, Belanda Hitam en de Ashanti gemeenschap. En ze richten zich in eerste instantie op jongeren. 'Zwart onder Oranje' is een en al over de muren van de eigen groep kijken om te zien wat je met elkaar deelt.

Zwarte Vrouwen bijeenkomst, jaren '80 (MHM)

Toen ik de eerste aankondiging zag, moest ik terugdenken aan de jaren tachtig. Ik meen dat het tijdens de Prinsenhofconferentie over racisme en discriminatie in 1984 was dat Joyce Cordus mij vroeg waarom Molukkers de naam 'Belanda hitam' als scheldnaam zagen. Haar vader was een Belanda hitam, een nazaat van een KNIL-militair die in Afrika geronseld was. Voor haar was Belanda hitam zeker geen scheldnaam. Joyce's vraag leidde tot gesprekken, waaraan ook Molukse vrienden meededen, over de verschillende ervaringen van soldaten binnen het KNIL en hun verschillende achtergrond. Het leidde ook tot samenwerking tijdens acties tegen discriminatie bijvoorbeeld, of binnen de inspraakraden voor etnische groepen die in die tijd in Amsterdam ontstonden. Molukkers werkten daarin vooral samen met Antillianen en Surinamers. Er was ook wel samenwerking met Turkse en Marokkaanse vertegenwoordigers, alleen wilden die zich niet verenigen onder de term 'zwart'. De andere groepen wilden dat wel, 'zwart' als een politieke betekenis om aan te geven waar ze in de Nederlandse samenleving stonden.

De bewegingen van de jaren tachtig zijn op een of andere manier langzaam doodgebloed. Nederland is niet zoveel veranderd als we indertijd misschien voor ogen hadden. Nu komen er nieuwe groepen en generaties op die Nederland gaan veranderen. En ze beginnen om over de muren te kijken en over elkaar te leren. Dat is verfrissend. Hopelijk wordt dat het thema voor 2017: het gedeelde verdeelde verleden en leren van elkaar.